

SMÅ
SAKER
&
STORA
FRÅGOR

VÄNBOK TILL
MARIANNE DAHLÉN

M. Dahlen

*Små saker och
stora frågor*

Vänbok till Marianne Dahlén

§
iUSTUS
F Ö R L A G

Redaktörer

Filippo Valguarnera, Bruno Debaenst
och Kjell Å Modéer

© Författarna och Iustus Förlag AB, Uppsala 2026
Upplaga 1:1
ISBN 978-91-7737-463-3
Produktion: eddy.se ab, Visby 2026
Omslag: John Persson
Foto: Coste Apetrea
Förlagets adress: Box 1994, 751 49 Uppsala
Telefon: 018-65 03 30
Webbadress: www.iustus.se, e-post: kundtjanst@iustus.se
Printed by Eurographic Group, Poland 2026

Innehåll

Förord	
<i>Vänbok till Marianne Dahlén</i>	9
Luisa Antonioli	
<i>The Network and the Law – Some Preliminary Thoughts</i>	13
Bruno Debaenst	
<i>Legal Her-story in Uppsala, from Marckx to Marianne</i>	47
Henrik Forshamn	
<i>Rättshistoriens kritiska punkt? – Tankar kring en kritisk omvärldsorientering, ”[p]å väg mot en ny ius commune”, under Carl Gustaf Spangenbergers tid som kursföreståndare, 1992–2018</i>	81
Görel Granström	
<i>Brottsoffers rättigheter – en fråga om strängare straff?</i>	103
Mia Korpiola	
<i>Matthias Calonius hem och hushåll. Glimtar av professorsliv i Åbo på 1790-talet</i>	119

Innehåll

Mats Kumlien	
<i>Barn eller vuxen, vård eller straff? Om straffmyndighets- åldern i den svenska rättens historia</i>	143
Mats Larsson	
<i>Private insurance – a regulated market</i>	157
Dag Michalsen	
<i>Norm og normbrudd i Karin Boyes romaner – et (rettshistorisk) essay</i>	175
Kjell Å Modéer	
<i>Fritz Schwierring och hans akvarell ”New York” 1937. Ett stycke rättshistorisk mikrohistoria</i>	195
Rolf Nygren	
<i>Om barns skyldighet att försörja föräldrar – en essä utan fotnoter om en enda paragraf i 1826 års Förslag till Allmän Civillag</i>	205
Maria Refors Legge & Victoria Enkvist	
<i>Föreningsfriheten: en paradoxal rättighet? – om rättighetens konstruktion och funktion</i>	219
Julie Rocheton	
<i>Beyond the Myth. Olympe de Gouges Between Perception and Reality</i>	243
Rawaz Shanagar	
<i>1815 års försök till domstolsreform – preludium till 1826 års civillagförslags öde?</i>	265
Alessandro Simoni & Caroline Taube	
<i>Mot ett nytt konstitutionellt ramverk för domstols- och åklagarväsendet i Italien: rättsstaten i fara?</i>	287
Martin Sunnqvist	
<i>Rättshistorisk teori och metod – en introduktion</i>	319

Innehåll

Elsa Trolle Önnerfors	
<i>”Qvinnans ställning är långt ifrån att vara hvad den bör vara”. Riksdagsdebatten om kvinnors tillträde till de svenska universiteten under 1860-talet</i>	341
Filippo Valguarnera	
<i>Allemansrättens juridifiering: en rättshistorisk betraktelse</i>	359
Författarpresentationer	383

Förord

Vänbok till Marianne Dahlén

Det finns rättshistoriker som gör stora insatser men som inte vill glänsa. De är de trogna arbetarna i vingården, är älskade av studenterna och gör viktiga insatser i forskningen. En sådan uppskattad människa är Marianne Dahlén, docent och universitetslektor i rättshistoria vid juridiska fakulteten i Uppsala. Denna vänbok är till henne från uppskattande vänner och kollegor.

Marianne har under hela sin karriär varit Uppsala universitet trogen. Redan i slutet av 1980-talet tillhörde hon professor Rolf Nygrens högre seminarium i rättshistoria och efter jur.kand.examen 1989 avlade hon doktorsexamen 2007. I närmre tjugo år har hon varit verksam som lärare och forskare i rättshistoria i Uppsala. Hon älskar seminarier och forskarmöten och alla hennes kollegor kommer henne till mötes. Den rättshistoriska dialogen har i henne en varm företrädare. Tillsammans med kollegan Carl Gustaf Spangenberg (1950–2020) var hon i många år en sammanhållande kraft inte bara för ämnesseminariet i Uppsala utan också för möten mellan svenska, nordiska och internationella forskarkollegor.

Mariannes forskningsintressen visar också på hennes tvärvetenskapliga bredd som forskare. Hon disputerade framgångsrikt på en sam-

Förord

tidshistoriskt och internationellt orienterad avhandling om barnarbete, *The Negotiable Child. The ILO Child Labour Campaign 1919–1973*. Efter disputationen samarbetade hon i ett antal år med forskare inom ekonomisk historia i gränssnittet mellan företagshistoria och rättshistoria, och med nya perspektiv i mötet mellan företag, marknad och det rättsliga ramverket.

Honoré de Balzacs metod var enligt August Strindberg ”Små människor, stora synpunkter”. Marianne har parafaserat detta påstående bland annat i sina uppsatser om modets historia. I den immaterialrättsliga uppsatsen *Små saker och stora frågor.: Salvatore Ferragamo och uppfinningen av kilklacken* (2019) lämnade hon ett bevis på detta.

Aktuella konstitutionella frågor har också fångat Mariannes intresse. Bland annat har hon tillsammans med Görel Granström arrangerat ett dokumenterat symposium om *Rättsstatens utmaningar* där hon själv bidrog med en artikel om *En oväntad vänskap? Två jurister i Mussolinis Italien*. Och våren 2025 samarbetade hon med Dag Michalsen, då innehavare av Olof Palmes gästprofessur. De genomförde under den terminen ett imponerande författningshistoriskt program med symposier och seminarier, vilka visade på såväl tvärvetenskap som aktualitet.

Mariannes breda nätverk och intressen återspeglas också i de vänner som har bidragit till denna vänbok. Nästan hela den rättshistoriska världen i Sverige är representerad, med bidrag (i alfabetisk ordning) av Bruno Debaenst, Henrik Forshamn, Görel Granström, Mats Kumlien, Kjell Å Modéer, Rolf Nygren, Rawaz Shanagar, Martin Sunnqvist, Elsa Trolle Önnerfors och Filippo Valguarnera. Även utländska rättshistoriker medverkar, med bidrag av Mia Korpiola, Dag Michalsen och Julie Rocheton. De övriga bidragen kommer från kollegor som Marianne har samarbetat med tidigare, i synnerhet Luisa Antonioli, Victoria Enqvist & Maria Refors Legge, Mats Larsson samt Alessandro Simoni & Caroline Taube.

Ämnena är mycket breda och speglar i första hand hennes vänner intressen och specialområden. Samtidigt är flera bidrag tydligt tillägnade Marianne. Så står kvinnor i centrum i bidragen av Bruno Debaenst, Dag Michalsen, Julie Rocheton och Elsa Trolle Önnerfors, som en hyllning till Mariannes outtröttliga engagemang för kvinnors rättigheter.

Förord

Emil Heijnes Stiftelse för rättsvetenskaplig forskning har bekostat tryckningen av denna vänbok. För detta framför författarna och redaktörerna ett varmt tack.

Uppsala och Lund i februari 2026.

Bruno Debaenst Filippo Valguarnera Kjell Å Modéer